OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Rahapelitoiminnan tuoton vähenemisen vaikutukset taiteen ja kulttuurin valtionrahoitukseen

Kulttuuri- ja taidepolitiikan osasto
11.5.2022 /Riitta Kaivosoja

Taustaa

- Rahapeliyhteisöjen (Veikkaus Oy, Raha-automaattiyhdistys ry, Fintoto Oy) yhteenlasketut tuloutukset OKM:lle, STM:lle ja MM:lle ylittivät ensimmäisen kerran 1 mrd. euroa v. 2016 ja säilyivät po. tasolla v. 2019 saakka.
- Em. yhteisöt yhdistettiin ja muodostettiin Veikkaus Oy 1.1.2017 lukien.
- **V. 2020** Veikkaus Oy:n tulos laski 34 %, kompensoitiin täysimääräisesti LTA 2020.
- **TA 2021** kompensointi täysimääräisesti vuoden 2019 TA:n tasoon.
- **TA 2022** kompensointi täysimääräisesti vuoden 2021 tasoon
- **V. 2023** kompensointi 73,573 milj. euroa
- **V: 2024-2026** kompensointi 88,554 milj. euroa/2024, 83,091 milj. euroa vuodessa vuodesta 2025 lähtien.

Taide ja kulttuuri

- OKM:n pääluokkaan tuloutettavat rahapelien voittovarat jaetaan arpajaislain (1047/2001) 17 a §:n perusteella seuraavasti:
- Urheilu ja liikuntakasvatus 25 %
- Tiede 17,5 %
- Taide 38,5 %
- Nuorisotyö 9 %
- Jakamaton 10 %
- Yhteensä 100 %
- Rahapelituottojen osuus valtion rahoituksesta taiteeseen ja kulttuuriin oli ennen tulosromahdusta 50-53 prosenttia.

Kehyksen puolelta rahoitettavia kohteita ovat (lakisääteisiä yms):

- viiden viraston toimintamenot (Taiteen edistämiskeskus, Museovirasto, Suomenlinnan hoitokunta, Kansallinen audiovisuaalinen instituutti, Näkövammaisten kirjasto)
- esittävän taiteen (teattereiden, orkestereiden, tanssin, sirkuksen yms.), museoiden ja taiteen perusopetusta antavien oppilaitosten valtionosuudet
- ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet
- lakiin perustuvat taiteilija-apurahat ja kirjailijoiden ja kääntäjien apurahat
- Senaatille maksettavat vuokrat ja eräät muut kulttuurialan toimijoiden vuokrakulut

Kehyksen puolelta rahoitettavia kohteita ovat (lakisääteisiä yms):

- yleisten kirjastojen avustukset (valtionosuudet ovat osana kuntien yleistä valtionosuutta VM:n pääluokassa)
- yksityisen kopioinnin hyvitys
- lainauskorvaus
- näyttelypalkkio
- Kansallisgallerian kokoelman (kansalliskokoelma) kartuttaminen

- Kaikki muu valtionrahoitus taiteeseen ja kulttuuriin on perinteisesti rahoitettu rahapelitoiminnan tuotosta

Rahapelien voittovaroista rahoitusta saavien rahoituksen leikkaukset

- v. 2021 (verrattuna vuoden 2020 TA) 5,268 milj. euroa
- v. 2022 (verrattuna vuoden 2021 TA) ei leikkauksia
- v. 2023 (verrattuna v. 2022 TA)* 4,6 milj. euroa
- v. 2024 (verrattuna v. 2022 TA)* 4,2 milj. euroa
- V. 2025 (verrattuna v. 2022 TA)* 4,2 milj. euroa
- V. 2026 (verrattuna v. 2022 TA)* 4,2 milj. euroa

- Yhteensä leikkaus v. 2023 verrattuna 2020 TA on 10,868 milj. euroa
- * kevään 2022 kehyspäätöksen mukaan

Taiteen ja kulttuurin määrärahat vuonna 2022 (TA), (OKM pääluokka 29, luku 80 Taide ja kulttuuri)

	TA 2022 (milj. euroa)	Muutos vrt TA 2021 (milj. euroa)
Taide ja kulttuuri	612,5	+30,3
- josta rahapelitoiminnan tuotot	159,5	-30,7

Rahapelitoiminnan momentin 29.80.52 osuus taiteen ja kulttuurin rahoituksesta 26,0 % vuonna 2022 (TA).

Leikkausten toteuttaminen momentilla 29.80.52 Rahapelitoiminnan tuotot taiteen edistämiseen

- Momentin leikkaustarve TAE 2023 on 2,583 % kompensaatioiden jälkeen, jos leikkaus kohdennetaan samalla prosenttiosuudella kaikkiin menokohteisiin.
- Vuonna 2023 momentti 29.80.52 on ensimmäistä kertaa kehykseen sisältyvä momentti, mutta se säilyy vielä muuten entisenlaisena kokonaisuutena. Vuoden 2024 talousarviota valmisteltaessa tulee tarkasteltavaksi momenttirakenteen uudistaminen, mm. taiteen valtionosuuksien budjetointi yhdelle momentille, Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenojen budjetointi yhdelle momentille, kansallisia taidelaitoksia koskevien menojen budjetointi omalle momentille yms. muita muutoksia.
- Tulevina vuosina tulee tarkasteltavaksi aikaisempina vuosina rahapelivaroista rahoituksen saaneiden toimintojen momenttien taso samalla tavalla kuin muiden menomomenttien taso.

Vuoden 2022 käyttösuunnitelma

TA-tili	TA /SEUKO 2	RAHAPELITOIMINNAN TUOTOT TAITEEN EDISTÄMISEEN	TA 2022 159 551 000 euroa
29.80.52.		MOMENTTI YHTEENSÄ	159 551 000
1) Luova työ ja tuotanto			46 363 000
29.80.52.01		Elokuvataide ja muu kuvaohjelmatuotanto	9 915 000
		Opetus- ja kulttuuriministeriön päätettävät	
		Avustukset elokuvan tuotantoon, käsikirjoittamiseen sekä kotimaisen ja kansainvälisen jakelun edistämiseen SESin kautta myönnettäväksi	9 215 000
		Taiteen edistämiskeskuksen päätettävät	
		Avustukset elokuvakulttuurin edistämiseen	700 000

Vuoden 2022 käyttösuunnitelma (jatkoa)

29.80.52.02		**Esittävä taide (musiikki, tanssi, teatteri ja sirkus)**	**15 092 000**
		Opetus- ja kulttuuriministeriön päätettävät	
	29.80.52.02.1.	Rahoituslain mukaiset valtionosuudet esittävälle taiteelle	4 438 000
	29.80.52.02.2.	Muu esittävän taiteen edistäminen	
	60 000 859	Avustukset klubi- ja kiertuetoimintaan, kuoromatkoihin ja musiikkileireihin myönnettäväksi Musiikin edistämissäätiöstä	795 000
	60 000 835	Avustus Euroopan Unionin nuoriso-orkesterille	23 000
		Taiteen edistämiskeskuksen päätettävät	
		Avustukset esittävän taiteen edistämiseen (vapaa kenttä)	9 836 000

Vuoden 2022 käyttösuunnitelma (jatkoa)

29.80.52.03		**Kirjallisuus**	**985 000**
		Opetus- ja kulttuuriministeriön päätettävät	
	60 000 852	Avustukset kirjallisuuden kääntämiseen, julkaisemiseen ja tunnetuksi tekemiseen SKS:n ja SLS:n kautta myönnettäväksi	502 000
	60 000 812	Avustukset ja apurahat selkokieliseen ja muuhun helposti saavutettavaan kirjallisuuteen Kehitysvammaliiton kautta myönnettäväksi	145 000
		Taiteen edistämiskeskuksen päätettävät	
		Avustukset kaunokirjallisuuden edistämiseen	338 000

Vuoden 2022 käyttösuunnitelma (jatkoa)

29.80.52.04		**Visuaalinen ja rakennustaide sekä muotoilu**	**5 395 000**
		Taiteen edistämiskeskuksen päätettävät	
	29.80.52.04.1	Kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain (115/1997) mukaiset apurahat (maksuperuste)	960 000
	29.80.52.04.2	*Muu visuaalisen ja rakennustaiteen sekä muotoilun edistäminen*	
		Opetus- ja kulttuuriministeriön päätettävät	
		Avustukset kehittämiseen (visuaalinen ja rakennustaide, muotoilu)	550 000
		Taiteen edistämiskeskuksen päätettävät	
		Avustukset ja apurahat visuaalisen taiteen edistämiseen	3 244 000
		Avustukset rakennustaiteen ja muotoilun edistämiseen	641 000

Vuoden 2022 käyttösuunnitelma (jatkoa)

29.80.52.05		**Kulttuurin tuotanto ja levitys**	**14 976 000**
		Opetus- ja kulttuuriministeriön päätettävät	
	60 000 803	Suomi-palkinnot	120 000
	60 000 841	Avustukset kulttuurivientiin	1 515 000
	60 000 842	Avustukset kulttuurimatkailun kehittämiseen	200 000
	60 000 806	Avustukset kulttuuri-instituuteille	5 637 000
	60 000 807	Avustukset luovien alojen ja digitaalisten sisältöjen tuotekehitykseen ja palveluinnovaatioihin AVEKin kautta myönnettäväksi	695 000
	60 000 834	Venetsian biennaali -näyttelyt	140 000
	60 000 808	Avustukset tekijänoikeusjärjestelmän kehittämiseen	200 000
	60 000 809	Tekijänoikeusneuvoston, tekijänoikeusasioiden neuvottelukunnan ja selvitysten kuluihin	79 000
		Taiteen edistämiskeskuksen päätettävät	
		Taiteen ja kulttuurin edistämiseen, edistämiskeskuksen ja taideneuvoston kehittämistoimiin sekä selvitys- ja tiedotustoimintaan	6 390 000

Vuoden 2022 käyttösuunnitelma (jatkoa)

2) Osallisuus ja osallistuminen			**28 364 000**
29.80.52.06		**Kirjastot ja tiedon saatavuus**	**6 882 000**
		Opetus- ja kulttuuriministeriön päätettävät	
	60 000 810	Avustukset yleisten kirjastojen kehittämiseen, venäjänkieliseen kirjastotehtävään sekä eräille kirjastojärjestöille	4 991 000
	60 000 811	Vähälevikkisen kirjallisuuden ostotuki ja kulttuurilehtien tilaustuki kirjastoille	1 006 000
		Taiteen edistämiskeskuksen päätettävät	
		Avustukset kulttuurilehdille	885 000

Vuoden 2022 käyttösuunnitelma (jatkoa)

29.80.52.07		**Kulttuuripalvelut ja kulttuuritoiminta**	**21 482 000**
		Opetus- ja kulttuuriministeriön päätettävät	
	60 000 814	Elokuvataide ja audiovisuaalinen kulttuuri	752 000
	60 000 843	Esittävä taide: musiikki, tanssi, teatteri ja sirkus	4 301 000
	60 000 853	Kirjallisuus	1 780 000
	60 000 845	Visuaalinen ja rakennustaide sekä muotoilu	2 682 000
	60 000 846	Useita taiteenaloja koskeva toiminta	919 000
	60 000 860	Kansainvälinen yhteistyö ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistäminen (ystävyysseurat)	1 887 000
	60 000 822	Avustukset kuntien ja alueellisen kulttuuritoiminnan kehittämiseen	1 335 000
	60 000 854	Avustukset valtakunnallisille taide- ja kulttuurifestivaaleille	2 386 000
	60 000 855	Avustukset Saamelaiskäräjille saamelaisen taiteen ja kulttuurin edistämiseen	435 000
	60 000 825	Avustukset taiteen ja kulttuurin Venäjä-ohjelman toimeenpanoon	425 000

Vuoden 2022 käyttösuunnitelma (jatkoa)

		Taiteen edistämiskeskuksen päätettävät	
		Avustukset kulttuuriin osallistumisen ja sen saavutettavuuden edistämiseen, vähintään 50 000 euroa Taikusydän-yhteyspisteen toimintaan	1 082 000
		Avustukset kulttuurin moninaisuuden ja rasismin vastaisen toiminnan edistämiseen	683 000
		Avustukset lastenkulttuurihankkeisiin	582 000
		Avustukset taide- ja kulttuuritapahtumille	2 233 000

Vuoden 2022 käyttösuunnitelma (jatkoa)

3) Kulttuurin perusta ja jatkuvuus			**84 824 000**
29.80.52.08		**Museot ja kulttuuriperintö**	**9 230 000**
		Opetus- ja kulttuuriministeriön päätettävät	
	29.80.52.08.1	Rahoituslain mukaiset valtionosuudet ja avustukset museoille	2 820 000
	29.80.52.08.2	*Muu museoiden ja kulttuuriperinnön edistäminen*	
	60 000 837	Avustukset eräille erikoismuseoille	667 000
	60 000 828	Avustukset valtakunnallisille museo- ja perinnealan järjestöille	829 000
	29.80.52.08.3	Seuraintalojen korjausavustukset sekä neuvonta- ja ohjaustyö Suomen Kotiseutuliiton kautta myönnettäväksi	1 697 000
	29.80.52.08.4	Museoviraston avustukset ja Unescon kulttuuriperintösopimusten toimeenpano	
		Avustukset museoille ja kulttuuriperintöhankkeisiin	2 760 000
		Kansainvälisten kulttuuriperintösopimusten toimeenpanoon	457 000

Vuoden 2022 käyttösuunnitelma (jatkoa)

29.80.52.09		**Kulttuuritilat**	**5 390 000**
		Opetus- ja kulttuuriministeriön päätettävät	
		Avustukset kulttuuritilojen hankkimiseen, perustamiskustannuksiin ja peruskorjauksiin	5 390 000
29.80.52.10		**Kansalliset kulttuurilaitokset**	**67 338 000**
		Opetus- ja kulttuuriministeriön päätettävät	
	29.80.52.10.1	Suomen Kansallisoopperan Säätiölle	38 197 000
	29.80.52.10.2	Suomen Kansallisteatterin Osakeyhtiölle	11 391 000
	29.80.52.10.3	Kansallisgallerialle	13 165 000
	29.80.52.10.4	Valtion julkisten rakennusten taidehankinnat ja valtion taidekokoelmien hoito (maksuperuste)	1 040 000
	29.80.52.10.5	Suomen elokuvasäätiön toimintaan	2 740 000
	29.80.52.10.6	Cultura-säätiön toimintaan	805 000

Vuoden 2022 käyttösuunnitelma (jatkoa)

29.80.52.11		**Kulttuurikasvatus sekä kulttuuripoliitiikan tutkimus ja kehittäminen**	**2 866 000**
		Opetus- ja kulttuuri-ministeriön päätettävät	
	60 000 829	Avustukset lastenkulttuurin ja lasten kulttuurikasvatuksen edistämiseen	1 286 000
	60 000 839	Avustukset taiteen eri alojen opetusjärjestöjen toimintaan	168 000
	60 000 830	Avustukset mediakasvatuksen kehittämiseen	250 000
	60 000 831	Avustus Kulttuuripolitiikan tutkimussäätiö Cuporen toimintaan ja 10 000 euroa Compendium yhdistyksen jäsenmaksuun	850 000
	60 000 832	Sibeliuksen koottuihin teoksiin	73 000
	60 000 857	Jakamaton määräraha	239 000